

АРАДАЙ УНИВЕРСИТЕТ ШАГИАГДАВА

Арадай университетуудад харахгүй дүнгүүд

Университетуудад харахгүй дүнгүүд
Университетуудад харахгүй дүнгүүд

Университетуудад харахгүй дүнгүүд
Университетуудад харахгүй дүнгүүд

Университетуудад харахгүй дүнгүүд
Университетуудад харахгүй дүнгүүд

Университетуудад харахгүй дүнгүүд

Университетуудад харахгүй дүнгүүд
Университетуудад харахгүй дүнгүүд

Университетуудад харахгүй дүнгүүд
Университетуудад харахгүй дүнгүүд

ДҮЛЭТЭ ТЭМСЭЛЭЙ ДУУШАН

Латви арадай агуу хөгжөлтэй нэрэлтэй тууралсан поэт Ян Райнисай түрэнхөөр 100 жил эий ойд

«Агуу хүсэтэй поэт Ян Райнисай латвийцын түүрх...» гэж Максик Горький сүет уран зохиолчийн г сүет дээр хэлэв. Шэнэ, социалист дэлхийн латви арадай түүний агуу хөгжөлтэй байдлыг эгээт түүний мэдэрж, бүхэл дэлхийн литературанд асар их нэмэр оруулсныг тэмдэглэж байв. Энэ агуу дуушний ажал явуулга, ажаабаид, хэрэгтэнь сүет арад үндэрхөөр сэгнэнхөн.

Тийхэд Райнис өөрөө амийд байгаагүй. 1929 оны сентябрийн 12-то, жаран дөрө нахатайдаа тэр наа баран юм. Наа баранхнаа үрд гэхэнэ тэр эхэл орлодог. «Латви-сүет хани барисааны обшество» байгуулсан, түүний хүлээнхүйг тэмдэглэж болсон юм. Сүет номхуулы Латви ходо уншаа, сүет фильмууды хараа, сүет пьеснууды тавиа байхны түлөө тэр эхэл орлодог.

Райнисай шүлгүүд цэнэара хорго шададаггүй юм. Хэдэн үеийн хун эц тэрний шүлгүүды сээжэр мэдэх. 1936 ондо, сүет засагы Латви бодоохины түүэ хатуу шана байлдаануудад үгэлхэд, коммунист партиин подпольно типографий Райнис тэмсэлд дуудана гэж шүлгүүдэй ном хэлэв гарга бэй. Харин мүнөө заводуудад цехүүд сөө партиин урлануудад аргэлээ Райнисай шүлгэй мурнуудэй бэлээтэй байхы хараабад.

Тийбэшэ хун туралт Райнисэ хүсэд мэдэнгүй. Тэрний оршуулга гэжамнай тон хушар. Райнисэ орхойшоо оршуулгын аргагүй юм гэж хэлэвэн ушарлууд бий. Позинь эршэтэ айлгын тэрэн сөө тодор гарга хэжэ орлодог хун латви хэлэ турал хэлэнгээ адлар мэдэх ёстой боло. Хушарны оршуулгунууд (полстрочник) эндэ тухайлхагүй, Тиймээ Райнисай түрэнхөөр 100 жэлэй ойн үдэртэй дашрамтуулан, тэрэнэй поэзи тухай дэлгэрэнгүй хөрөөж ушартай болонго.

В. И. Ленинны К. Либкнехты «Права», «Линя» газетүүдэй редакция, П. Стучке, Ф. Розиню, Ян Райнисэ газетны амаршан татан телеграмнууды 1917 ондо латви стрелкоо полкунууд нэгдэмэлт сүет элгээ, түүншын телеграмна сөө удаан сэрэгжэ нэгжэ бэй гэжэ: «Латви түүншын революционериудэй, латвишката социал-демократини үнэн татагшадэй нэгэн. Тагта, халуун мэтлээ хүргэнабли».

Райнисай нэр хадаа политичекэ габыага ажал ябуулгашадэй нэрэнхүүдэй эргэлт, хүнүүдэй ухаанда батаар ороо. Нахатай бологон хойноо Ян Райнисэ залуушувууд хандан, нигжэ хэлэвэн юм.

«Искусство гэжэ өөрингөө үе сагай нийтин ажаабаид, политикатай нягта холбоотой байха ёстой юм. Политикатай холбоотой искусство гэжэ ажаабадаа тааранги. Аун туралтын үндэр хүгжэлтын шатада хүргэхэ зорилгоё нимэ искусство бөлүүлжэ шадахагүй».

Классикуудай оршуулгадаа поэт наханайгаа хадхы зорюуда. Тэрэнэй оршуулганууд бүхэл библиотекэ болохо ёстой даа. Нигжэ латви арад захиралын культуудын дээжэнхүүдэй танилсаха аргагүй бологон юм.

Райнисай түүншын оршуулга «Борис Годунов» байлн. Тэрэнинь үни удаан хэлэжэ үгсгүй. Редакцинууд амаршан шалтагаан хэлэнгүй, хэблэхэе гол талд арсадаг юм. Арбан ташан жэлэй нуульээр Райнисай мэдээжэ поэт болоот байхада, амаршан заахаргүйгөөр тэрэниэ толилоо юм. Ушөө гимназист абахаада, Райнисай хайв тэр оршуулгын мүнөөны бөлөгөрөө уншанабли.

«Борис Годунов»-ийн хөрөө Шекспир, Гёте, Шиллер, Лермонтов, Лессинг, Гейне болон бусадэй зохиолууд, орой хамтааа дунга гаран том зохёот оршуулгада. Найман хэт Райнисэ мэдэхэ байгаа, оршуулгаа ехэнхинь оригинаааа хэлжэ байлн. Гимназида байхада оршуулга ахиээт, турма, сүетлэ, намалалдаа абахааааа энэ хүлээнхүйг хэлэгүй, нууль эхэ орлодо бусажа ерээшэ тэрэнэ үргэлжүүлжэ байлн.

Мүнөнэй латви хэлэ Райнисэ байжуулаа. Театртай энэ үлчэ хээ. Драматургида айнаар эгсэ эрьлэтэ анхэн. «Гат ба хүни» галын зүжэг анхэнэй эгээт ади гэршэ болохо үгэнэ.

Волдемар КАЛПИНЬ. (АПН).

ДЭЛХЭЙ ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЙ

Дэлхийн хэблэлэй шэнжэлэй
Дэлхийн хэблэлэй шэнжэлэй

Афинада митинг, демонстраци болоно

Афинада митинг, демонстраци болоно
Афинада митинг, демонстраци болоно

Грецидэхэ политическэ кризис үргэлжэлхөөр

Грецидэхэ политическэ кризис үргэлжэлхөөр
Грецидэхэ политическэ кризис үргэлжэлхөөр

Инди Пакистан хоёрой хоорондын сэрэгэй тулалдаан

Инди Пакистан хоёрой хоорондын сэрэгэй тулалдаан
Инди Пакистан хоёрой хоорондын сэрэгэй тулалдаан

ФРГ-нээ гаража ошоно

ФРГ-нээ гаража ошоно
ФРГ-нээ гаража ошоно

Францин харгинуудта ехэ усал гэмтэл болоно

Францин харгинуудта ехэ усал гэмтэл болоно
Францин харгинуудта ехэ усал гэмтэл болоно

Окинавынхидай аша тунада

Окинавынхидай аша тунада
Окинавынхидай аша тунада

У Тан Равалпинди ерээ

У Тан Равалпинди ерээ
У Тан Равалпинди ерээ

Францис эрхэндэй ошоно

Францис эрхэндэй ошоно
Францис эрхэндэй ошоно

Монгол улсын түүхтэй орон

Монгол улсын түүхтэй орон
Монгол улсын түүхтэй орон

ЭРЭЭДЭЙ САГ

Эрээдэй саг
Эрээдэй саг

МОНГОЛОЙ ҮОНИН

Шэнэ барилгануудай орон

Шэнэ барилгануудай орон
Шэнэ барилгануудай орон

